

کد کنترل

320

F

آزمون (نیمه متمرکز) ورود به دوره های دکتری - سال ۱۴۰۲

دفترچه شماره (۱)

«اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.»
امام خمینی (ره)

صبح پنجشنبه
۱۴۰۱/۱۲/۱۱

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
سازمان سنجش آموزش کشور

تاریخ و تمدن ملل اسلامی (کد ۲۱۳۲)

زمان پاسخ گویی: ۱۰۵ دقیقه

تعداد سؤال: ۸۰

عنوان مواد امتحانی، تعداد و شماره سؤالات

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره
۱	مجموعه دروس تخصصی: - زبان عربی - تاریخ و تمدن ملل اسلامی	۸۰	۱	۸۰

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

حق چاپ، تکثیر و انتشار سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون، برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز این سازمان مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود

* داوطلب گرامی، عدم درج مشخصات و امضا در مندرجات جدول زیر، به منزله عدم حضور شما در جلسه آزمون است.

اینجانب با شماره داوطلبی با آگاهی کامل، یکسان بودن شماره صندلی خود با شماره داوطلبی مندرج در بالای کارت ورود به جلسه، بالای پاسخنامه و دفترچه سؤالات، نوع و کد کنترل درج شده بر روی جلد دفترچه سؤالات و پایین پاسخنامه ام را تأیید می‌نمایم.

امضا:

مجموعه دروس تخصصی (زبان عربی - تاریخ و تمدن ملل اسلامی):

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ وَ الْأَدَقُّ فِي الْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ التَّعْرِيبِ أَوْ الْمَفْهُومِ (۸-۱)

۱- ﴿أَيَحْسِبُونَ أَنَّ مَا تُؤْمَدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَ بَنِينَ، تُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ، بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾:

(۱) آیا چنین می‌پندارند آنچه از اموال و پسران به آنها بخشیده‌ایم فقط برای اینست که در رساندن نیکیها بدانها شتاب ورزیم، درحالیکه آنان فهم آن را ندارند!

(۲) آیا چنین گمان می‌کنند ما فقط با مال و پسران بدانها مدد می‌رسانیم، تا درهای خیرات را بسرعت به روی آنان بگشائیم، و حال اینکه آنان نمی‌فهمند!

(۳) آیا گمان می‌کنند آنچه از اموال و فرزندان بدانها بخشیده‌ایم برای اینست که در رساندن نیکیها بدانها تعجیل کنیم، نه چنین است، بلکه آن را درک نمی‌کنند!

(۴) آیا می‌پندارند اینکه ما آنان را به مال و فرزندان مدد می‌نماییم، برای اینست که در خیرات برای آنها شتاب ورزیم، نه، آنان درک نمی‌کنند!

۲- «يَدْعِي بَزْعَمِهِ أَنَّهُ يَرْجُو اللَّهَ، كَذِبٌ وَ الْعَظِيمُ! مَا بَالُهُ لَا يَتَبَيَّنُ رَجَاؤُهُ فِي عَمَلِهِ؟ فَكُلُّ مَنْ رَجَا عُرف رَجَاؤُهُ فِي عَمَلِهِ!»:

(۱) به گمان خود دعوی دارد که امیدش به خداوند است، به خدای بزرگ سوگند که دروغگو است! چرا امیدواری او در کردارش ناپدیدار است؟ هرکه امیدوار است امیدش در عملش آشکار است!

(۲) به ادعای خود امیدش فقط به الله است، به آنکه بزرگ است قسم که دروغ می‌بافد! چه شده است که این امیدواری را در عمل نشان نمی‌دهد؟ آنکه امید داشته باشد این امید در عملش مشهود است!

(۳) به ظنّ خود ادعا دارد که به الله امیدوار است، قسم به آنکه عظیم است دروغ می‌بافد! او را چه شده که امید خود را عملاً نشان نمی‌دهد؟ کسی که امیدی داشته باشد در کردار او هویدا خواهد شد!

(۴) به زعم خود ادعا می‌کند که به خداوند امیدوار است، سوگند به خدای با عظمت که دروغ می‌گوید! پس چرا امیدواری او در عملش به چشم نمی‌خورد؟ هرکس امیدی داشته باشد از عملش معلوم می‌شود!

۳- « قَوْمٌ إِذَا أَخَذُوا الْأَقْلَامَ مِنْ قَصَبٍ ثُمَّ اسْتَمَدُوا بِهَا مَاءَ الْمَنِيَّاتِ
نَالُوا بِهَا مِنْ أَعَادِيهِمْ، وَ إِنْ كَثُرُوا مَا لَا يُنَالُ بِحَدِّ الْمَشْرِفِيَّاتِ! »:

(۱) آنان قومی هستند که هرگاه از نی قلم‌ها بتراشند و آنگاه از شربت مرگ مرگب آنها را بسازند، با دشمنان خود، هر قدر زیاد باشند، آن کنند که بوسیله لبه تیز شمشیرها نتوان کرد!

(۲) آن قوم اگر قلم‌هایی از نی در دست گیرند و با آب مرگ به مدد آنها بروند، با دشمن، هرچند با تعداد انبوه باشد، آن کنند که لبه‌های تیز شمشیرها نتوانند کرد!

(۳) آن گروه وقتی قلم‌های خود را از نی نیزارها بتراشند و با آب آرزوها به کمک آنها بروند، دشمن را با وجود تعداد بی‌شمارش، با لبه تیز شمشیرها از پای درآورند!

(۴) آنان گروهی هستند که چنانچه قلم‌هایی از نیزارها بگیرند و مرگب آنها را از شربت آرزوها بسازند، دشمنان خود را با وجود زیادی تعداد، به لبه تیز شمشیرها از پای درآورند!

۴- « ظَلَمَ لَذَا الْيَوْمَ وَصَفٌ قَبْلَ رُؤْيَتِهِ لَا يَصْدُقُ الْوَصْفُ حَتَّى يَصْدُقَ النَّظَرُ! »:

(۱) وصف ماجرای روز، پیش از رؤیت آن ظلمی است در حق وصف اگر قبل از دیدن به توصیف بپردازد!

(۲) ظلمی است در حق صاحب امروز اگر قبل از دیدن آن توصیف شود، زیرا وصف وقتی صادق است که مشاهده صادق باشد!

(۳) توصیف امروز ظلم است در حق توصیف کردن ماقبل مشاهده، از آنجا که هر توصیفی وقتی صادق است که نظر صادق باشد!

(۴) توصیف کردن ماجرای امروز قبل از مشاهده آن ظلم است در حق او، چه تا مشاهده و نظر درست نباشد وصف کردن صادق نیست!

۵- « كَانَتْ عَجَلَةُ الزَّمَنِ تَدُورُ فَإِذَا بَنَى نَرَى عَمْرًا يَتَصَرَّفُ بِلَادِ الرُّومِ فِي غَيْرِ مَوْقِعٍ، مَتَّخِذًا نَفْسَ الطَّرِيقَةِ الَّتِي شَقَّ
بِهَا طُورَ سَيْنَاءَ وَ دَخَلَ مِصْرَ! »:

(۱) مدت زمانی سپری شد که عمر دیگر بار روم را به همان طریقه خود که قبلاً از صحرای سینا عبور کرده و وارد مصر شده بود، به تصرف خود درآورد!

(۲) چرخ زمان می‌گشت تا اینکه عمرو را می‌بینیم که روم را به همان روش پیشین خود که صحرای سینا را پیموده و وارد مصر شد، تصرف کرد!

(۳) چرخ زمانه می‌گشت که ناگهان عمرو را می‌بینیم که سرزمین روم را از چند موضع به‌همان شیوه‌ای که صحرای سینا را در نور دیده و وارد مصر شده بود، تصرف کرد!

(۴) زمان بسرعت سپری می‌شد که عمر موفق شد با استفاده از طریقه قبلی خود در تصرف کشور مصر، با عبور از صحرای سینا روم را نیز تصرف کند!

- ۶- « قد تمّ الإعلان عن حكومة غير مكتملة الخميس الماضي، حيث لا تزال هناك مناصب وزارية مهمة شاغرة! »:
- (۱) این اعلامیه درباره دولت روز پنجشنبه گذشته به طور ناقص صادر شد به طوری که پست‌های مهم وزارت‌ی آن هنوز خالی است!
- (۲) روز پنجشنبه گذشته از ترکیب ناتمام کابینه‌ای خبر داده شد که هنوز برخی پست‌های مهم وزارت‌ی آن بدون متصدی است!
- (۳) در روز پنجشنبه گذشته که هنوز در مورد پست‌های مهم وزارت‌ی اختلاف نظر وجود داشت، اعلام شد که کابینه‌ای با ترکیب ناتمام تشکیل شده است!
- (۴) اعلامیه‌ای که درباره دولت روز پنجشنبه گذشته صادر شد حاکی از این است که در مورد پست‌های مهم وزارت‌ی هنوز اختلاف نظر موجود است!
- ۷- « ما مات منا سيد حتف أنفه! ». مفهوم العبارة:
- (۱) إنّما أسیادنا یموتون فی فراش المرض!
- (۲) لم یمت أسیادنا إلّا فی ساحة القتال!
- (۳) إنّما یموت سادتنا فی فراش المرض!
- (۴) لم یستول أحد علی سادتنا فی القتال!
- ۸- « او دانشنامه عظیم خود را براساس اسناد و مکاتبات بایگانی شده در دارالانشاء مصر تألیف کرده است »:
- (۱) موسوعته العظيمة قد ألّفت علی ما حصل من الأسناد و المراسلات فی دار الإنشاء المصرية.
- (۲) إنّ دائرة المعارف الكبرى الّتی ألّفتها كانت علی أساس محفوظات المراسلات فی دار الإنشاء المصرية.
- (۳) إنّهُ قد اعتمد فی موسوعته الجلیلة علی محفوظات دار الإنشاء المصرية من الوثائق و المراسلات.
- (۴) هو قد ألّف دائرة المعارف جلیلة علی ما كان محفوظاً فی دار الإنشاء المصرية من الوثائق و المکاتبات.

■ ■ عین المناسب للجواب عن التشکیل (۹)

۹- عین الخطأ:

- (۱) أیّها النّاس اتّقوا الله، فما خلّق امرؤ عبثاً فیلهو؛
- (۲) و لا تُرک سُدّی فیلعو و ما دُنیاہ الّتی تحسّنت له بخلفٍ مِنَ الآخرة؛
- (۳) الّتی قَبَحها سوءُ النّظرِ عنده، و ما المعرورُ الَّذي ظَفِرَ مِنَ الدُّنیا؛
- (۴) بأعلى هِمّةٍ كالآخر الَّذي ظَفِرَ مِنَ الآخرةِ بِأدنى سُهْمَةٍ!

■ ■ عین الخطأ عن الإعراب و التحلیل الصرفي (۱۰-۱۲)

۱۰- ﴿ و اذکّر فی الکتاب مریم إذ انتبذت من أهلها مکاناً شرقیاً ﴾:

- (۱) مکاناً: اسم جامد و مصدر ميمي - مفعول به منصوب لفعل « انتبذت » و منعوت للنعت « شرقیاً »
- (۲) شرقیاً: اسم منسوب و مؤول إلى المشتق (=منسوب إلى الشرق)، نعت مفرد حقيقي و منصوب بالتبعیة للمنعوت «مکاناً»
- (۳) إذ: اسم غیر متصرف، ظرف للزمان و فی محلّ نصب بدل اشتمال من المفعول به « مریم » و منصوب محلاً بالتبعیة
- (۴) انتبذت: فعل ماضٍ من باب افتعال، فاعله الضمیر المستتر فيه جوازاً، و الجملة فعلیة فی محلّ جرّ، مضاف إليه

۱۱- « و لیلِ کَمَوْجِ البحرِ أرخى سُدُولُهُ عَلَيَّ بأنواعِ الهمومِ ليبتلي: »

(۱) أرخى: فعل ماضٍ من باب إفعال، و فاعله الضمير المستتر فيه جوازاً، و الجملة فعلية و حالیه و في محلّ نصب

(۲) کَمَوْج: الکاف، اسم غیر متصرف بمعنی « مثل » و نعت و مجرور محلاً بالتبعیة للمنعوت « لیل»، و هو مؤوّل إلى المشتق (= مماثل)

(۳) لیل: اسم - مفرد مذكر - نكرة، مجرور في اللَّفْظ بحرف « رَبّ » الزائدة و المقدّرة في الواو، و مرفوع محلاً على أنّه مبتدأ

(۴) و لیل: الواو واو « رَبّ » حرف زائد، لیل: مبتدأ و مرفوع محلاً، و خبره جملة « أرخى ... » و الرابط ضمير الهاء في « سدوله »

۱۲- « إنّه ألقى كلمته أمام الجلوس يوم الثلاثاء لثمانی لیلٍ مضین من ذي الحجة السنة السّتين من الهجرة: »

(۱) السّتين: اسم من أعداد العقود الأصلية، جمع سالم للمذكر باللاحق، معرب/ مضاف إليه و مجرور بالياء

(۲) الجلوس: اسم، جمع تكسير أو مكسّر (مفردة: جالس، مذكر)، معرّف بأل، منصرف / مضاف إليه و مجرور

(۳) لیالٍ: جمع مکسّر (بزيادة الياء على غیر القیاس)، معرب و منقوص و ممنوع من الصرف/ تمييز مفرد و مجرور بالإضافة

(۴) ثمانی: من الأعداد المفردة الأصلية، مفرد مذكر (للمعدود المؤنث) - منقوص - ممنوع من الصرف / مجرور بكسرة مقدّرة بحرف الجر

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۱۳-۲۰)

۱۳- « فوالله ما أنسى قتيلاً رُزئته / بجانب قُوسى، ما بقيتُ على الأرض / على أنّها تَعفو الكُومُ و إنّما ».

عین الصحيح في معنى « على »:

(۱) الاستعلاء (۲) التعليل ك « اللام »

(۳) الاستدراك و الإضراب (۴) الظرفية ك « في »

۱۴- عین الخطأ: نقول العبارة

(۱) « قعدت قعوداً » لإزالة الريب في وقوع الفعل!

(۲) « قعدت قعدة » لمن يسأل عن كيفية القعود!

(۳) « قعدت قعدة » لمن يسأل عن دفعات وقوع الفعل!

(۴) « قعدت قعدتين » لإزالة الريب في وقوع الفعل!

۱۵- عَيْنِ الْخَطَا فِي الْكُنَايَات:

- (۱) كَأَيِّنْ مِنْ مَشَاكِلَ عَوِصَةٍ تَحُلُّهَا الْهَمُّ الْعَالِيَةُ!
- (۲) كَانَتْ لِي بَضْعَةٌ دَنَانِيرٌ فَأَعْطَيْتُ زَمِيلِي عَشْرَةَ مِنْهَا!
- (۳) أَخَذْتُ تَنْبَاهِي وَتَقُولُ إِنِّي طَالَعْتُ حَتَّى الْآنَ كَذَا وَكَذَا مَقَالَةً!
- (۴) لَمَّا دَخَلْتُ الصَّفَّ وَجَدْتُ فَلَانَةً وَفَلَانًا قَدْ سَبَقَانِي فِي الْحَضُورِ!

۱۶- عَيْنِ الْعِبَارَةِ الَّتِي لَمْ يَسْتَعْمَلْ فِيهَا ضَمِيرُ الشَّانِ:

- (۱) إِنَّ مَنْ يَدْعُ إِلَى الْخَيْرِ يَجِدْهُ!
- (۲) وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ!
- (۳) إِعْلَمْ أَنَّ مَنْ يُبَادِرُ الصَّيْدَ مَعَ الْفَجْرِ يَقْنَصُ!
- (۴) إِنْ الْحَقُّ لَا يَخْفَى عَلَى ذِي بَصِيرَةٍ!

۱۷- عَيْنِ الْخَطَا:

- (۱) صَبْرًا فَيَنْجَحُونَ فِي الْحَيَاةِ!
- (۲) كَأَنَّكَ أَمِيرٌ فَيَجْتَمِعُوا حَوْلَكَ!
- (۳) هَلَمْ إِلَى الْخَيْرِ فَتَتَجَحَّوْا فِي الدُّنْيَا!
- (۴) لَيْسُوا بِظَالِمٍ فَيَخَافُوا مِنْ ظَلَمِهِمْ!

۱۸- عَيْنِ الصَّحِيحِ (فِي « أَيْ »):

- (۱) أَخْبَرْتُكَ أَيُّ طَالِبِينَ نَجَحَا!
- (۲) جِئْتُ لِأَعْلَمَ أَيُّ كِتَابٍ اخْتَرْتُ!
- (۳) أَفْرَحُ حِينَ أُطَّلِعَ أَيُّهُمْ هُوَ نَاجِحٌ!
- (۴) أَحَبُّ أَنْ أَعْلَمَ أَيُّ طُلَّابٍ جَاءُوا!

۱۹- عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي تَعْيِينِ عَامِلِ الْحَالِ:

- (۱) ذَلِكَ أَخُوكَ عَطُوفًا. (ذَلِكَ « أُشِيرُ »)
- (۲) مَا شَأْنُكَ مُجِيبًا؟! (مَحْذُوفٌ جَوَازًا)
- (۳) أَجَالِسًا وَ قَدْ ذَهَبَتِ الْقَافِلَةُ؟! (مَحْذُوفٌ وَجُوبًا)
- (۴) هَذَا مُقَبَّلٌ مُتَأَنِّيًا. (هَذَا « أُشِيرُ »)

۲۰- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (۱) نَحْنُ الْمُعَلِّمِينَ وَ هَذَا فَخْرٌ عَظِيمٌ لَنَا!
- (۲) نَحْنُ الْمُعَلِّمِينَ نَهْتَمُّ بِتَرْبِيَةِ الْأَجْيَالِ!
- (۳) هَؤُلَاءِ الْمُعَلِّمِينَ رَبُّوْا جِبِلَّنَا عَلَى الْفَضَائِلِ!
- (۴) هُمُ الْمُعَلِّمِينَ بِهِمْ تَقْنَدِي الْأُمَّةَ فِي طَرِيقِهَا!

۲۱- جَنَگِ بَسُوسِ دَرِ دَوْرَةِ جَاهِلِي مِیَانِ کِدَامِ قَبَائِلِ عَرَبِ رَخِ دَاد؟

- (۱) بَنِي بَكْرٍ وَ بَنِي تَغْلِبٍ
- (۲) بَنِي مُضَرَ وَ بَنِي حَمِیرِ
- (۳) بَنِي تَمِیمِ وَ بَنِي شِیْبَانَ
- (۴) بَنِي غُطَفَانَ وَ بَنِي تَمِیمِ

۲۲- کِدَامِ مُورِدِ بَیَانِکَرِ مَدِیرِیْتِ فَرَایَنْدِی رَسُولِ خُدا (ص) دَرِ اَمْرِ دَعْوَتِ وَ تَبْلِیغِ دَرِ دَوْرَةِ سِیزْدَه سَالِه بَعَثَتْ دَرِ مَکَّه اَسْت؟

- (۱) دَرِیَافَتِ وَحی - دَعْوَتِ مَخْفِی - دَعْوَتِ عَشِیرَه - دَعْوَتِ هَمْگَانِی
- (۲) خُلُوتِ دَرِ غَارِ حَرَا - دَرِیَافَتِ وَحی - دَعْوَتِ مَخْفِی - دَعْوَتِ هَمْگَانِی
- (۳) دَرِیَافَتِ وَحی - دَعْوَتِ مَخْفِی - دَعْوَتِ عَشِیرَه - دَعْوَتِ هَمْگَانِی - دَعْوَتِ جِهَانِی
- (۴) خُلُوتِ دَرِ غَارِ حَرَا - دَرِیَافَتِ وَحی - دَعْوَتِ مَخْفِی - دَعْوَتِ هَمْگَانِی - دَعْوَتِ جِهَانِی

۲۳- دَرِ پِیْمَانِ نَامَةِ عُمُومِی مَدِیْنَةِ النَّبِی، کِدَامِ اَصْلِ مَبْنِیِ تَنْظِیمِ مَنَاسِبَاتِ وَ حَقُوقِ اِجْتِمَاعِی، سِیَاسِی وَ اِقْتِصَادِی جَامِعَةُ نَوِیایِ اِسْلَامِی بُود؟

- (۱) التَّزَامُ بِه سَنَتِهَایِ پَسَنْدِیدَةُ قَبِیلَه‌ای
- (۲) اِعْتِقَادُ بِه اَصْلِ تَوْحِیدِ وَ نُبُوتِ رَسُولِ خُدا (ص)
- (۳) سَبَقَتْ دَرِ اِسْلَامِ مِهَاجِرِ وَ اِنْصَارِ وَ اَرْزَش‌هَایِ اِخْلَاقِی
- (۴) هَمَزِیَسْتِی مَسَالَمَتِ اَمِیزِ بَرْمَبْنِیِ عَدَالَتِ وَ تَعَاوُنِ اِجْتِمَاعِی

- ۲۴- فتح دمشق، پیامد کدام یک از فتوح مسلمانان در شام بود؟
 (۱) اجنادین (۲) یرموک (۳) مرج راهط (۴) مرج الصفر
- ۲۵- لایق ترین و تواناترین والی آندلس در دوره امویان که بود و فرجام کار او چه شد؟
 (۱) سمح بن مالک خولانی - در جنگ پواتیه کشته شد.
 (۲) سمح بن مالک خولانی - پس از شکست پواتیه عزل شد.
 (۳) عبدالرحمان بن عبدالله غافقی - در جنگ پواتیه کشته شد.
 (۴) عبدالرحمان بن عبدالله غافقی - پس از شکست پواتیه عزل شد.
- ۲۶- کدام نیروی سیاسی، نقش اصلی در تضعیف امارت نصر بن سیار در خراسان را داشت؟
 (۱) ایرانیان (۲) خوارج (۳) عرب های یمنی (۴) شیعیان علوی
- ۲۷- نخستین بار با قتل کدام خلیفه عباسی، حرمت و شأن مقام خلافت و خلفای عباسی شکسته شد؟
 (۱) امین (۲) مهتدی (۳) متوکل (۴) مستعین
- ۲۸- کدام مورد درباره اقدام هارون الرشید، خلیفه عباسی، در تعیین ولیعهد خود درست نیست؟
 (۱) در سال ۱۷۵ ق، عبدالله مأمون را به عنوان ولیعهد بعد از محمدامین برگزید.
 (۲) در سال ۱۸۳ ق، عبدالله مأمون را پس از محمدامین به ولایتعهدی برگزید.
 (۳) در سال ۱۷۵ ق، محمدامین را که پانزده ساله بود به ولیعهدی برگزید و او را بر مأمون ترجیح داد.
 (۴) در سال ۱۸۳ ق، تحت تأثیر جعفر برمکی، عبدالله مأمون را به عنوان ولیعهد دوم، به استانداری خراسان بزرگ منصوب کرد.
- ۲۹- رقیب سیاسی منصور عباسی در امر خلافت و جانشینی سفاک که بود و منصور چگونه او را از میان برداشت؟
 (۱) ابومسلم خراسانی - با دسیسه او را در خلوت به قتل رساند.
 (۲) عبدالله بن علی - با اعزام سپاهی به فرماندهی ابومسلم خراسانی او را شکست داد.
 (۳) عیسی بن موسی - او را از ولایتعهدی عزل و زندانی کرد و در زندان به قتل رساند.
 (۴) سلیمان بن علی - او را با اتهام همدستی با قیام نفس زکیه دستگیر و مسموم کرد.
- ۳۰- دلیل برقراری روابط حسنه متقابل سیاسی میان هارون الرشید و شارلمانی پادشاه فرانک ها، کدام است؟
 (۱) دولت بیزانس و امویان آندلس دشمنان مشترک آن دو بودند.
 (۲) شارلمانی به برای مقابله با حملات بیزانس به حمایت هارون الرشید نیاز داشت.
 (۳) شارلمانی به ناوگان دریایی هارون الرشید برای تصرف جزایر استراتژیک بالثار شرقی نیاز داشت.
 (۴) هارون الرشید درصدد جلب حمایت شارلمانی برای جلوگیری از حملات امویان آندلس به شمال آفریقا بود.
- ۳۱- کدام مورد درباره قیام المقنع، درست است؟
 (۱) عبدالسلام یشکری از مخالفان منصور عباسی بود و به طرفداری از المقنع در خراسان قیام کرد.
 (۲) یوسف برم از مخالفان خلافت عباسی بود و پس از شکست المقنع برای تداوم راه او در خراسان قیام کرد.
 (۳) المقنع در آغاز از طرفداران دعوت عباسی بود اما به دلیل اختلاف با رهبران دعوت در خراسان دست به قیام زد.
 (۴) نخست مرحله از فعالیت ضددینی المقنع زمانی پدیدار شد که پس از قتل ابومسلم، به خون خواهی او، ادعای پیامبری کرد.
- ۳۲- کدام مورد درباره رویدادها و مواضع نیروها در اواسط قرن هفتم هجری قمری، درست است؟
 (۱) پیش از سلطه هولاکوخان مغول بر بغداد، خلیفه عباسی برای سرکوب اسماعیلیان نزاری با وی همکاری کرد.
 (۲) ابن علقمی برخلاف مجاهدالدین ایبک بر آن بود تا برای دفع خطر مغولان تمام نیروی نظامی خلافت را به کار گیرد.
 (۳) المعتصم عباسی آمادگی خود را برای همکاری با هولاکوخان در حمله به مصر و شام، مشروط به چشم پوشی او از تصرف بغداد، اعلام کرد.
 (۴) شدت گرفتن اختلاف میان مجاهدالدین ایبک و مؤیدالدین بن علقمی، هنگام حمله مغولان به بغداد تأثیر زیادی در ناآرامی اوضاع و فراهم کردن زمینه سقوط خلافت عباسی داشت.

- ۳۳- به کدام علت، فتوحات مسلمانان در دوره اموی به سوی چین متوقف شد؟
 (۱) در پی قتل قتیبة بن مسلم فرمانده مسلمانان در جنگ با چینیان، شیرازه سپاه آنان فروپاشید و از ادامه کار باز ماندند.
 (۲) مسلمانان در نبرد مهم طراز از سپاهیان امپراتور چین شکست خورده و توان نظامی برای ادامه فتوح را نداشتند.
 (۳) مسلمانان در جبهه سند، نیازمند اعزام نیروهای کمکی بودند و شمار زیادی از جنگجویان جبهه چین به آنجا انتقال یافتند.
 (۴) پس از تأکید امپراتور چین بر ضرورت تأمین امنیت راههای تجاری شرق به غرب و فقدان عده و عده کافی مسلمانان برای تصرف چین، فتوح آنان در مرز آن سرزمین متوقف شد.
- ۳۴- نخستین حکومت نیمه مستقل ترک تبار در دوره حکومت های متقارن در شرق جهان اسلام، کدام است؟
 (۱) سیمجوریان (۲) آل محتاج (۳) غزنویان (۴) آل فریغون
- ۳۵- مهم ترین پیامد جنگ حطین در ۵۸۳ هجری چه بود؟
 (۱) آغاز جنگ سوم صلیبی
 (۲) آزادسازی بیت المقدس و مناطق وسیعی از فلسطین
 (۳) اسارت پادشاه بیت المقدس و فرماندهان جنگ افروز مانند رینالدو شاتیون
 (۴) صلح رمله و سیطره مسلمانان بر شهرهای بندری فلسطین و منطقه الجلیل
- ۳۶- کدام مورد از نشانه ها و ویژگی های دوره دوم خلافت فاطمی (دوره وزیران) نیست؟
 (۱) برآمدن وزیران سنی مذهب
 (۲) نقش مؤثر وزیران در انشعابات فرقه ای
 (۳) نفوذ داعیان فاطمی در امور کشوری و لشکری
 (۴) استفاده از القابی چون «ملک» و «شاهنشاه» برای وزیران
- ۳۷- کدام مفهوم سازی جدید از آموزه های مسیحیت، زمینه ساز مذهبی جنگ های صلیبی ضد مسلمانان شد؟
 (۱) جنگ مقدس (۲) آمرزش گناهان (۳) تکفیر نامسیحیان (۴) زیارت اماکن مقدس
- ۳۸- اصل حکمرانی «الحکم لمن غلب» در کدام یک از حکومت های مصر و شام نمود بیشتری داشت؟
 (۱) ایوبیان (۲) ممالیک (۳) اتابکان شام (۴) سلجوقیان شام
- ۳۹- پیشوای قبایل برغواطه که در پی ایجاد تحریف در دین اسلام و ارائه دیانتی انحرافی و جدید بود، کدام است؟
 (۱) طریف ابوصالح (۲) میسره مطغری (۳) صالح بن عبدالرحمن (۴) ابوالمهاجر دینار
- ۴۰- حکومت امویان آندلس، پس از کدام رخداد منقرض شد؟
 (۱) مرگ المستظهر عبدالرحمان بن هشام
 (۲) خلع المعتمد بالله هشام از قدرت به دست اهل قرطبه
 (۳) شکست و فرار مستکفی محمد بن عبدالرحمان از قرطبه
 (۴) حمله آلفونس پادشاه لیون به قرطبه و تصرف آن
- ۴۱- کدام حکومت مسیحی با جذب دانشمندان مسلمان و تأسیس دارالترجمه، نقش مهمی در انتقال علوم اسلامی به اروپا داشت؟
 (۱) نورمان ها در سیسیل
 (۲) حکومت مسیحی تولدو بعد از بازپس گیری
 (۳) موریسک های اشبیلیه
 (۴) حکومت مسیحی گت های قرطبه
- ۴۲- کدام مورد درباره ملوک الطوائف اول در اندلس و محل حکومت آنان، درست است؟
 (۱) بنو جهور در مالقه
 (۲) بنوعامر در بلنسیه
 (۳) بنو ذوالنون در اشبیلیه
 (۴) بنی زیری در جزیره خضراء
- ۴۳- پس از ضعف سیاسی نوادگان تیمور در ماوراء النهر، از اوایل قرن دهم تا اوایل قرن یازدهم، کدام خاندان بر آن منطقه مسلط شد؟
 (۱) بابریان (۲) شیبانیان (۳) منغیت ها (۴) خان های خیوه

- ۴۴- کدام منطقه، قلمروی اصلی جانشینان تیمور بود؟
(۱) خراسان بزرگ
(۳) خراسان بزرگ، فارس و آذربایجان
(۴) ایران، خراسان بزرگ، سند و هند
(۲) ماوراءالنهر و خراسان بزرگ
- ۴۵- خواجه رشیدالدین فضل‌الله، با دشمنی و دسیسه چه کسی از وزارت برکنار و سرانجام به قتل رسید؟
(۱) تیمورتاش پسر امیر چوپان
(۳) ابوسعید ایلخان
(۴) تاج‌الدین علیشاه
(۲) امیر چوپان سپهسالار
- ۴۶- کدام مورد دربارهٔ مسلمان شدن ایلخانان، درست است؟
(۱) تکودار تحت تأثیر عظاملک جوینی حاکم بغداد به اسلام گروید.
(۲) امیر نوروز سردار مسلمان نقش مهمی در گرایش غازان‌خان به اسلام داشت.
(۳) غازان‌خان برای تثبیت حکومت خود در ایران و مصالحه با ممالیک، از مسیحیت به اسلام گروید.
(۴) گیخاتو تمایل به اسلام داشت اما تعصب خان‌ها و فرماندهان بودایی سپاه، مانع اسلام آوردن او شد.
- ۴۷- شهر بورسه به دست کدام حاکم عثمانی و در چه سالی فتح شد؟
(۱) مراد دوم، ۸۱۷ ق
(۳) مراد اول، ۷۱۷ ق
(۲) اورخان، ۸۱۷ ق
(۴) اورخان، ۷۱۷ ق
- ۴۸- به موجب کدام معاهده و در دورهٔ سلطنت کدام شاه صفوی، بغداد، بصره و بخشی از کردستان غربی به عثمانی و در مقابل آذربایجان شرقی، ارمنستان و گرجستان به ایران واگذار شد؟
(۱) معاهدهٔ دوم استانبول - شاه سلیمان
(۳) معاهدهٔ قصرشیرین - شاه صفی
(۲) معاهدهٔ دوم استانبول - شاه صفی
(۴) معاهدهٔ قصرشیرین - شاه سلیمان
- ۴۹- کدام مورد دربارهٔ روابط ایران و عثمانی در دورهٔ حکومت صفویان، درست است؟
(۱) سلطان سلیم کوشید با استفاده از وجود القاص میرزا برادر شورشی طهماسب، حکومت صفوی را دچار اختلاف نموده و از درون نابود کند.
(۲) بایزید دوم برای جلوگیری از پیشروی عباس اول صفوی در سواحل خلیج فارس، خوانین محلی و رهبران با نفوذ اهل سنت را بر ضد وی به شورش تحریک کرد.
(۳) شاه عباس اول با استفاده از درگیری عثمانی و اتریش، پیمان صلح با عثمانی را نادیده گرفت و آذربایجان و شیروان را از تصرف عثمانی درآورد.
(۴) شاه عباس دوم صفوی با بهره‌گیری از درگیری‌های عثمانی با دولت‌های اروپایی، سواحل و جزایر جنوبی ایران را از حاکمیت پرتغالی‌ها خارج کرد.
- ۵۰- آزادی کشتیرانی برای تمام دولت‌ها در دریای سیاه و رودخانه دانوب و پذیرش تحت‌الحمایگی بلغارستان و رومانی برای دولت عثمانی، به ترتیب جزو مفاد کدام معاهده و میان کدام کشورها است؟
(۱) استانبول - فرانسه و عثمانی
(۳) پاریس - فرانسه و عثمانی
(۲) پاریس - عثمانی و روسیه
(۴) استانبول - عثمانی و اتریش
- ۵۱- کدام کتاب در موضوع خود از گونهٔ برجسته جوامع‌نگاری‌هاست؟
(۱) مقتل الحسین ابومخنف
(۳) مقاتل الطالبیین ابوالفرج اصفهانی
(۲) طبقات الحنابلہ ابن ابی یعلی
(۴) المغازی محمد بن شهاب زهري
- ۵۲- کدام یک از مورخان مسلمان در گردآوری و ثبت روایات تاریخی عصر نبوت به آیات ناظر بر رویدادهای تاریخی هم توجه داشتند؟
(۱) عروۃ بن زبیر، بلاذری، طبری
(۳) محمد بن شهاب زهري، واقدی، بلاذری
(۲) عروۃ بن زبیر، محمد بن شهاب زهري، واقدی
(۴) سیف بن عمر، عروۃ بن زبیر، خلیفه بن خیاط

- ۵۳- مطالب کدام کتاب، مشتمل بر وقایع اواخر دوره تیموری، آق قویونلو و اوایل دوره صفوی است؟
(۱) روضة الصفا (۲) احسن التواریخ
(۳) عالم آرای امینی (۴) مطلع السعدین و مجمع البحرین
- ۵۴- کدام عامل سبب آغاز تاریخ نگاری ایرانی در دوره اسلامی به زبان فارسی شد؟
(۱) تشکیل سلسله های ایرانی (۲) ظهور نهضت شعوبیه
(۳) تحول زبان و الفبای پهلوی به فارسی (۴) ورود دبیران و منشیان ایرانی به دستگاه خلافت
- ۵۵- نگاه اسطوره های و فراتاریخی به سیره و شخصیت رسول خدا (ص)، در کدام منابع سیره غالب است؟
(۱) السیره النبویه، ابن هشام (۲) الروض الأنف، ابوالقاسم سهیلی
(۳) وفاء الوفاء باحوال المصطفی، ابن جوزی (۴) الشفاء بتعریف حقوق المصطفی، قاضی عیاض
- ۵۶- کدام مورد بیانگر ویژگی بسیار مهم در روش تاریخ نگاری اسلامی و نوشته های تاریخی مورخان مسلمان است؟
(۱) خبر - إسناد (۲) نقل و توصیف (۳) تحلیل عقلی (۴) نقد سندی
- ۵۷- چهار نقشه صورة الارض محمد بن موسی خوارزمی، مربوط به کدام نواحی / مناطق یا پدیده های جغرافیایی بودند؟
(۱) بحر قلزم، بحر فارس، رود نیل، مصر سفلی
(۲) بحر الروم، جزیره، دجله و فرات، سواد
(۳) شام، عراق، جزیره العرب، جزیره صقلیه
(۴) جزیره الجوه، شکل دریاها و خلیج ها، رود نیل، بحر بُنطُس
- ۵۸- کدام مورد درباره جغرافیای تاریخی کرمان، درست است؟
(۱) نرماشیر و جیرفت دو کرسی کرمان در دوره اسلامی بودند.
(۲) شهر امروزی کرمان، با شهر نرماشیر قدیم تطبیق می کند.
(۳) سابقه ساخت شهر کرمان (با نامی غیر از نام فعلی) به قرن اول هجری برمی گردد.
(۴) کوره های پنج گانه کرمان شامل بردسیر، سیرجان، بم، نرماشیر و جیرفت، بودند.
- ۵۹- کدام مورد درباره شهر قیروان نادرست است؟
(۱) قیروان قدیم دیواری از خشت و گل با هفت مسلحه در داخل و خارج شهر داشت.
(۲) از تجمیع شهرهای عباسیه، رقاده و صبره (منصوریه) در آغاز دوره اغالبه شکل گرفت.
(۳) بانی اولیه شهر، عقبه بن نافع است که سنگ بنای آن را در عهد معاویه بنیان گذاشت.
(۴) شهرهای رقاده و صبره که به ترتیب در زمان اغالبه و فاطمیان ساخته شدند، از حومه های آن به حساب می آیند.
- ۶۰- کدام مورد درباره بلاد الزاب، درست است؟
(۱) ناحیه ای است در الجزایر که کرسی آن شهر طُبْنه بود.
(۲) ناحیه ای است در بلاد جزیره که کرسی آن شهر حدیثه بود.
(۳) شهری قدیمی بود در مشرق ولایت وهران که بر بقایای شهر تاهرت بنا شده بود.
(۴) شهر و بندری است قدیمی در شمال افریقیه (تونس) بر ساحل شمالی خلیج قابس
- ۶۱- کاربرد اصلی «میزان الحکمه» یا «ترازوی حکمت» خازنی چه بود؟
(۱) توزین مواد و کالاها در داد و ستدها (۲) اندازه گیری دقیق مواد در کیمیاگری
(۳) اندازه گیری وزن مخصوص اجسام (۴) اندازه گیری دقیق در ترکیب داروها

- ۶۲- کدام مورد درباره آثار غیاث‌الدین جمشید کاشانی، درست است؟
(۱) در خلاصه‌الحساب به محاسبه دقیق عدد پی پرداخته است.
(۲) رساله محیطیه او اثری مهم در حساب مبتنی بر نظام ستینی است.
(۳) رساله جیب و وتر تألیف یکی از علمای سمرقند به او منسوب است.
(۴) کتاب فی مایحتاج الیه من اعمال الهندسه در هندسه کاربردی از تألیفات اوست.
- ۶۳- نظریه ابن‌هیثم معروف به «مسئله الهازن»، درباره کدام موضوع است؟
(۱) رؤیت (۲) آینه کروی (۳) رنگین‌کمان (۴) انکسار نور و حداقل زمان
- ۶۴- سازنده بزرگترین ذات‌السدس جداری موسوم به سدس فخری چه کسی بود؟
(۱) زرقالی طلیطلی (۲) ابوالوفای بوزجانی (۳) ابومحمود خجندی (۴) مؤیدالدین عریضی
- ۶۵- کدام اثر در موضوع مثلثات نیست؟
(۱) کتاب الفخری کرجی (۲) مقالید علم‌الهیئه بیرونی
(۳) المجسطی ابوالوفای بوزجانی (۴) کشف‌القناع خواجه نصیرالدین طوسی
- ۶۶- وصف زیر، درخصوص کدام اثر پزشکی اسلامی صادق است؟
«این اثر نه تنها مشتمل بر اصول جهان‌شناختی کلی و همه شاخه‌های پزشکی است، بلکه بخش خاصی از آن به طب هندی پرداخته است و بحث گسترده‌ای درباره کالبدشناسی هم دارد.»
(۱) قانون ابن‌سینا (۲) التصریف ابوالقاسم زهراوی
(۳) فردوس‌الحکمه علی بن ربیع طبری (۴) الطب‌الملکی علی بن عباس مجوسی
- ۶۷- درخصوص صنعت کشتی‌سازی مسلمین، کدام مورد درست نیست؟
(۱) کشتی‌های دریای سرخ موسوم به جلاباب بود که در بندر عیذاب مصر ساخته می‌شد.
(۲) کشتی‌های دریای مدیترانه دو سکنه بود و برای ساخت آن از میخ فلزی هم استفاده می‌شد.
(۳) کوچک‌ترین و کم‌اهمیت‌ترین اسطول مسلمانان، در مقایسه با انواع دیگر کشتی‌های جنگی، «شوانی» بود.
(۴) در ساخت کشتی‌های دریای سرخ از میخ استفاده نمی‌شد و چوب‌ها را با رشته‌های لیف خرما می‌بستند.
- ۶۸- عبدالله بن فضل از نگارگران مکتب بغداد، کدام اثر را تصویرگری کرده است؟
(۱) خواص العقاقیر (۲) کتاب الادویه (۳) کتاب‌النبات (۴) کتاب الحشائش
- ۶۹- پیش‌نویس، صدور و تحریر نسخه‌های فرمان‌ها و احکام (جز احکام مالی) در تشکیلات عثمانی، بر عهده کدام گروه بود؟
(۱) دیوان همایون (۲) رؤس قلمی
(۳) دیوان قلمی یا بای‌لقجی قلمی (۴) تحویل قلمی یا نشان قلمی
- ۷۰- استفاده از ایوان‌های کم‌عرض و بلند و بهره‌گیری از تزئینات گچ‌رنگی، از ویژگی‌های بارز کدام سبک از معماری در جهان اسلام است؟
(۱) مدجنی (۲) تیموری (۳) سلجوقی (۴) ایلخانی
- ۷۱- کدام مورد درباره شکل‌گیری شهرهای اسلامی، درست است؟
(۱) زویله شهری نظامی بود که توسط عبیدالله مهدی درکنار قیروان و برای دفاع از شهر به‌وجود آمد.
(۲) قیروان شهری مذهبی بود که توسط ابوالمهاجر دینار با هدف گسترش دین اسلام پدید آمد.
(۳) فاس ماهیتی غیرنظامی داشت و از دو بخش عدوة الاندلسیین و عدوة القرویین تشکیل می‌شد.
(۴) مهدیه شهری بندری و تجاری بود که برای گسترش تجارت و بازرگانی توسط موسی بن نصیر به‌وجود آمد.

- ۷۲- مدارس صابرین، عطارین، بوعلانیه پیرامون کدام مسجد جامع تأسیس شدند؟
(۱) قیروان (۲) زیتونه (۳) فسطاط (۴) قرویین
- ۷۳- کدام مورد درباره مجازات‌های بازاریان و صاحبان مشاغل از سوی محتسب، درست نیست؟
(۱) تجریس و تشهیر (۲) حبس و تعنیف (۳) اجرای حدود شرعی (۴) امحای مواد و کالاهای فاسد
- ۷۴- کدام مورد را می‌توان از روش‌های تعلیمی در نظام آموزشی مسلمانان تلقی کرد؟
(۱) املاء (۲) مباحثه (۳) روایت (۴) حلقه و مجلس
- ۷۵- کدام مورد پدیده بی‌سوادی در دوره جاهلیت را تأیید می‌کند؟
(۱) شیوه زندگی عرب جاهلی و دوری از مدنیت و تمدن.
(۲) گزارش بلاذری از وجود ۱۷ تن باسواد در مکه قبل از بعثت.
(۳) آزادکردن برخی از اسیران جنگ بدر در ازای سوادآموزی به مسلمانان.
(۴) کاربرد واژه «امیین» و «جهل» در قرآن برای مردم جزیره العرب پیش از اسلام.
- ۷۶- کدام مورد یکی از ویژگی‌های علم (حصولی) با نظر به معلوم از منظر اسلامی، نیست؟
(۱) اکتشافی است. (۲) مطابق با واقع است.
(۳) ساختنی است. (۴) از ثبات برخوردار است.
- ۷۷- کدام مورد درباره تصحیح و چاپ انتقادی متون اسلامی به‌وسیله شرق‌شناسان، درست نیست؟
(۱) بعضاً فاقد ویژگی‌های چاپ انتقادی با مفاهیم اسلامی است.
(۲) بعضاً با اهداف تبشیری و نشان‌دادن ضعف فکری مسلمانان است.
(۳) بعضاً به‌سبب کار و دقت علمی مصحح از تصحیح مجدد بی‌نیاز است.
(۴) بعضاً به سبب پیداشدن نسخه‌های قدیمی‌تر نیازمند تصحیح مجدد است.
- ۷۸- نخستین مترجم قرآن کریم به لاتین که بود؟
(۱) مرقس طلیطلی (۲) پطروس مکرم (۳) هرمان دالماتی (۴) رابرت کایتانی
- ۷۹- کدام مورد معرف نخستین دایرةالمعارف اسلام است که در اروپا تألیف و منتشر شد؟
(۱) اسلامیات چاپ لایپزیک
(۲) نشریه انجمن پادشاهی مطالعات آسیایی
(۳) دایرةالمعارف اسلام لیدن چاپ اول ۱۹۱۳-۱۹۴۲
(۴) فرهنگ‌نامه اسلام: دانشنامه آراء و آداب و مراسم دین اسلام
- ۸۰- پیامد شرق‌شناسی و اسلام‌شناسی در غرب، چه بود؟
(۱) تقویت گرایش دینی در میان اندیشمندان مسلمان
(۲) واکنش منفی اندیشمندان مسلمان به دستاوردهای شرق‌شناسی
(۳) مطالعه فزاینده اندیشمندان مسلمان برای رد دستاوردهای استشراق
(۴) پذیرش تفکر غالب در استشراق از سوی بسیاری از اندیشمندان مسلمان